

**Черповодівська початкова школа
Паланської сільської ради
Уманського району
Черкаської області**

НАКАЗ

с.Черповоди

№ _____

Про запобігання дитячому
травматизму під час зимових канікул
2023/2024 н.р. та збереження життя і
здоров'я учнів і працівників
Черповодівської ПШ в умовах
воєнного стану

Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 «Про запобігання всім видам дитячого травматизму серед учнів закладів загальної середньої освіти», Методичних рекомендацій відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 30 липня 2014 року № 1/9-385, пункту 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 року №338-р «Про проведення єдиної державної системи цивільного захисту у режимі надзвичайної ситуації», листа Міністерства освіти і науки України 15.12.2022 №1/15411-22, з метою запобігання випадкам дитячого травматизму під час проведення зимових канікул 2022/2023 навчального року, збереження життя і здоров'я учнів і працівників Черповодівської гімназії в умовах воєнного стану,

НАКАЗУЮ:

1. Забезпечувати неухильне виконання чинних нормативних документів з питань запобігання всім видам дитячого травматизму.

Постійно

1.1. Організувати проведення інструктажів техніки безпеки та цивільного захисту із працівниками закладу з усіх питань безпеки життєдіяльності, довести до їх відома рекомендації МОН України щодо дій у разі надзвичайної ситуації <https://mon.gov.ua/ua/news/oprilyudneno-rekomendacii-shodo-dii-u-razi-nadzvichainoi-situacii>, Рекомендації щодо дій у разі надзвичайних ситуацій військового характеру, *Рекомендацій щодо дій у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації* <https://mon.gov.ua/ua/news/oprilyudneno-rekomendacii-shodo-dii-u-razi-nadzvichainoi-situacii> тощо.

До 29.12.2023 р.

1.2. Довести до відома педагогічних працівників алгоритм дій у разі виникнення нещасних випадків із дітьми.

До 29.12.2023 р.

1.4. Даний наказ розмістити на інформаційному сайті школи.

Класним керівникам 1-4 класів:

2.1. Перед початком канікул провесні онлайн інструктажі з техніки безпеки та цивільного захисту зі здобувачами освіти щодо дотримання правил безпеки життєдіяльності перед початком зимових канікул, новорічних та різдвяних свят, з легкозаймистими та токсичними речовинами, вибухонебезпечними предметами і речовинами; правил пожежної безпеки, електробезпеки та безпеки дорожнього руху; норм гігієни та санітарії та профілактики шлунково-кишкових захворювань; правил поведінки в громадських місцях, а також поводження з незнайомими людьми та предметами, користування громадським транспортом, дій у випадку надзвичайних ситуацій тощо.

До 29.12.2023 р.

2.2. Провести роз'яснювальну роботу серед здобувачів освіти, щодо правил поведінки в умовах низьких температур, попередження випадків переохолодження та обморожень, порядку надання переохолодження та обморожень, порядку надання домедичної допомоги постраждалим внаслідок нещасних випадків, а також безумовного дотримання обмежень задля запобігання поширенню гострих респіраторних хвороб.

До 29.12.2023 р.

2.3. Довести до відома батьків алгоритм дій у разі виникнення нещасних випадків із дітьми.

До 29.12.2023 р.

2.4. Про всі випадки дитячого травматизму з учнями інформувати адміністрацію Черповодівської ПШ, не порушуючи термінів, визначених чинним законодавством.

Упродовж канікул 2023/2024

2.5. Використовувати в роботі з дітьми «Методичні рекомендації щодо проведення бесід зі здобувачами освіти Черповодівської початкової школи з питань першочергових дій населення в умовах надзвичайних ситуацій військового характеру» (Додаток 1), «Методичні рекомендації щодо проведення бесід зі здобувачами освіти Черповодівської початкової школи з питань уникнення враження мінами і вибухонебезпечними предметами» (Додаток 2), «Методичні рекомендації щодо проведення бесід з здобувачами освіти Черповодівської початкової школи з питань поведінки у надзвичайній ситуації» (Додаток 3), розроблені на основі Методичних рекомендацій відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 30.07.2014 р. № 1/9-385, «Абетку безпеки» розроблену ДСНС, з можливістю встановлення відповідного мобільного додатку на смартфон (доступна за посиланням — abetka.dsns.gov.ua), брошуру «У разі надзвичайної ситуації або розроблену Міністерством культури та інформаційної політики, посібник «Супергерої безпеки» створений дитячою та сімейною психологинею Світлою Ройз,

«Путівник країною безпеки» розроблений навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Черкаської області тощо.

Постійно

3. Колективу школи негайно інформувати учасників освітнього процесу, відділ освіти, сили цивільного захисту, відповідні силові та охоронні структури, територіальні органи Служби безпеки, Державної служби з надзвичайних ситуацій і МОН про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій, порушення функціонування суб'єктів освітньої діяльності, загрозу припинення надання освітніх послуг, підозрілі об'єкти та суб'єкти у приміщеннях та на території закладу.

4. Контроль за виконанням даного наказу залишаю за собою.

Директор

Надія ІЛЬНІЦЬКА

З наказом ознайомлені:

Валентина Квітченко 27.12.2023

Антоніна Байдюк 27.12.2023

Лідія Романенко 27.12.2023

Тетяна Шуляк 27.12.2023

*МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проведення бесід зі здобуваними освіти
Черноводівської гімназії з питань першочергових дій населення в умовах
надзвичайних ситуацій військового характеру*

При першій можливості покиньте разом із сім'єю небезпечну зону. У разі неможливості виїхати особисто, відправити дітей і родичів похилого віку до родичів, знайомих. Необхідно взяти із собою всі документа, коштовні речі і цінні папери. Підготовку до можливого перебування у зоні надзвичайної ситуації доцільно починати завчасно. Необхідно підготувати «екстрену валізку» з речами, які можуть знадобитись при знаходженні у зоні НС або при евакуації у безпечні райони. **Підготовка оселі:**

- нанести захисні смуги зі скочу (паперу, тканини) на віконне скло для підвищення його стійкості до вибухової хвилі та зменшення кількості уламків і уникнення травмування у разі його пошкодження;
- по можливості обладнайте укриття у підвалі, захистіть його мішками з піском, передбачте наявність аварійного виходу;
- при наявності земельної ділянки обладнайте укриття на такій відстані від будинку, яка більше його висоти;
- зробити вдома запаси питної та технічної води;
- зробити запас продуктів тривалого зберігання;
- додатково укомплектувати домашню аптечку засобами надання першої медичної допомоги;
- підготувати (закупити) засоби первинного пожежогасіння;
- підготувати ліхтарики (комплекти запасних елементів живлення), газові лампи та свічки на випадок відключення енергопостачання;
- підготувати (закупити) прилади (примус) для приготування їжі у разі відсутності газу і електропостачання;
- підготувати необхідні речі та документи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд цивільної оборони або інших сховищ (підвалів, погребів тощо);

- особистий транспорт завжди мати у справному стані і запасом палива для виїзду у небезпечний район;
- при наближенні зимового періоду необхідно продумати питання щодо обігріву оселі у випадку відключення централізованого опалення.

Правила поведінки в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру

Необхідно:

- зберігати особистий спокій, не реагувати на провокації;
- не сповіщати про свої майбутні дії (плани) малознайомих людей, а також знайомих з ненадійною репутацією;
- завжди мати при собі документ (паспорт) що засвідчує особу, відомості про групу крові своєї та близьких родичів, можливі проблеми зі здоров'ям (алергію на медичні препарати тощо);
- знати місце розташування захисних споруд цивільної оборони поблизу місця проживання, роботи, місцях частого відвідування (магазини, базар, дорога до роботи, медичні заклади тощо). Без необхідності старатися як найменше знаходитись поза місцем проживання, роботи та малознайомих місцях;
- при виході із приміщень, пересуванні сходами багатоповерхівок або до споруди цивільної оборони (сховища) дотримуватись правила правої руки (як при русі автомобільного транспорту) з метою уникнення тисняви. Пропускати вперед та надавати допомогу жінкам, дітям, пристарілим людям та інвалідам, що значно скоротить терміни зайняття укриття;
- уникати місць скупчення людей;
- не вступати у суперечки з незнайомими людьми, уникати можливих провокацій;
- у разі отримання будь-якої інформації від органів державної влади про можливу небезпеку або заходи щодо підвищення безпеки передати її іншим людям (за місцем проживання, роботи тощо);
- при появі озброєних людей, військової техніки, заворушень негайно покидати цей район;

- посилювати увагу і за можливості, також залишити цей район, у разі появи засобів масової інформації сторони-агресора;
- орієнтуються на місцевості, розмовляють з акцентом, не характерна зовнішність, протиправні і провокативні дії, проведення незрозумілих робіт тощо) негайно інформувати органи правопорядку, місцевої влади, військових;
- у разі потрапляння у район обстрілу сховатись у найближчу захисну споруду цивільної оборони, сховище (укриття). У разі відсутності пристосованих сховищ, для укриття використовувати нерівності рельєфу, (канави, окопи, заглиблення від вибухів тощо). У разі раптового обстрілу та відсутності поблизу споруд цивільного захисту, сховища і укриття - лягти на землю головою в сторону, протилежну вибухам. Голову прикрити руками (за наявності, для прикриття голови використовувати валізу або інші речі). Не виходьте з укриття до кінця обстрілу;
- надавати першу допомогу іншим людям у разі їх поранення. Визвати швидку допомогу, представників ДСНС України, органів правопорядку за необхідності військових;
- у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, протиправних до них дій (арешт, викрадення, побиття тощо) постаратися з'ясувати та зберегти як найбільше інформації про них та обставини події для надання допомоги, пошуку, встановлення особи тощо.

Необхідно пам'ятати, що Ви самі або близькі Вам люди, також можуть опинитись у скрутному становищі і будуть потребувати допомога.

Не рекомендується:

- підходити до вікон, якщо почуєте постріли;
- спостерігати за ходом бойових дій;
- стояти чи перебігати під обстрілом;
- конфліктувати з озброєними людьми;
- носити армійську форму або камуфльований одяг;
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;
- підбирати покинуті зброю та боєприпаси.

При виявленні вибухонебезпечних предметів забороняється:

1. перекладати, перекочувати з одного місця на інше;
2. збирати і зберігати, нагрівати і ударяти;
3. намагатися розряджати і розбирати;
4. виготовляти різні предмети;
5. використовувати заряди для розведення вогню і освітлення;
6. приносити в приміщення, закопувати в землю, кидати в колодязь чи річку.

Виявивши вибухонебезпечні предмети, вживайте заходів з означення, огороження і охорони їх на місці виявлення. Негайно повідомте про це територіальні органи ДСНС та МВС за телефоном «101» та «102».

«Екстрена валізка»

Екстрена валіза, як правило, являє собою міцний і зручний рюкзак від 25 літрів і більше, що містить необхідний індивідуальний мінімум одягу, предметів гігієни, медикаментів, інструментів, засобів індивідуального захисту та продуктів харчування. Всі речі повинні бути новими (періодично поновлюваними) і не використовуватись у повсякденному житті.

Екстрена валіза призначена для максимально швидкої евакуації із зони надзвичайної події, будь то землетрус, повінь, пожежа, загострена криміногенна обстановка, епіцентр військових дій і т.д. Вантаж у рюкзаку треба укладати рівномірно. Добре мати рюкзак з "підвалом" (нижнім клапаном).

У рюкзаку рекомендується покласти наступне:

- копії важливих документів в поліетиленовій упаковці. Заздалегідь зробіть копії всіх важливих документів - паспорта, автомобільних прав, документів на нерухомість, автомобіль і т.д. Документи треба укладати так, щоб у разі необхідності їх можна було швидко дістати. У деяких джерелах так само вказують серед документів тримати кілька фотографій рідних і близьких;
- кредитні картки та готівку. Нехай у вас буде невеликий запас грошей;
- дублікати ключів від будинку і машини;
- карту місцевості, а також інформацію про спосіб зв'язку і зустрічі в умовленому місці зустрічі вашої родини;

- засоби зв'язку та інформації (невеликий радіоприймач з можливістю прийому в УКХ і БМ діапазоні) та елементи живлення до радіоприймача (якщо потрібні);
- ліхтарик (краще кілька) і запасні елементи живлення до нього, сірники (бажано туристичні), запальничка, свічки;
- компас, годинник (перевагу віддавайте водонепроникним);
- багатофункціональний інструмент, що включає (лезо ножа, шило, пилку, викрутку, ножиці тощо);
- ніж, сокира, сигнальні засоби (свисток, фальшфейєр і т.д.);
- декілька пакетів для сміття, об'ємом 120 літрів. Може замінити намет або тент, якщо розрізати;
- рулон широкого скотчу;
- упаковка презервативів. Презерватив, за необхідності, може використовуватись для захисту від волога сірників та запальничок, у якості джгута для зупинки кровотечі, надійного закупорювання ємкостей від комах та піску, перенесення води;
- шнур синтетичний 4-5 близько 20 м;
- блокнот і олівець;
- нитки та голки;
- аптечка першої допомоги. До складу аптечки обов'язково повинні входити: бинта, лейкопластир, вата, йод, активоване вугілля (інтоксикація), парацетамол (жарознижувальний), пенталгін (знеболююче), супрастіл (алергія), имодиум (діарея), фталазол (шлункова інфекція), альбуцид (краплі для очей), жгут, шприци тощо; ліки що Ви приймаєте (мінімум на тиждень) з описом способу застосування та дози; рецепти; прізвища та мобільні телефони ваших лікарів (слідкуйте за терміном придатності ліків);
- одяг: комплект нижньої білизни (2 пари), шкарпетки бавовняні (2 пари) і вовняні, запасні штани, сорочка або кофта, плащ-дощовик, в'язана шапочка, рукавички, шарф (може знадобитися в найнесподіваніших ситуаціях), зручне, надійне взуття;
- міні-палатка, поліуретановий килимок, спальник (якщо дозволяє місце);

- засоби гігієни: зубна щітка і зубна паста, невеликий шматок мила, рушник (є такі в упаковці пресовані), туалетний папір, кілька упаковок одноразових сухих та вологих серветок, кілька носових хусток, засоби інтимної гігієни, бритву, манікюрний набір;
- приналежності для дітей (якщо необхідні);
- посуд (краще металевий): казанок, фляга, ложка, кружка;
- запас їжі на кілька днів - все, що можна їсти без попередньої обробки і не займає багато місця, довго зберігається (не швидкопсувні), наприклад: висококалорійні солодощі (чорний шоколад (з горіхами), жменю льодяників), набір продуктів (тушонка, галети, суп-пакети, м'ясні та рибні консерви), якщо дозволяє місце - крупа перлова, гречана, рис довгозерний, макарони, вермішель, сухі овочеві напівфабрикати, горілка, спирт питний;
- запас питної води на 1-2 дні, який треба періодично оновлювати (вода не повинна бути застоною).

У літніх людей, інвалідів та дітей є особливі потреби. За необхідності, цей список доповнюється і коригується. Із практики, загальна вага "Екстреної валізи" не повинна перевищувати 50 кілограмів.

*МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проведення бесід зі здобувачами освіти
Черповодівської гімназії з питань уникнення враження мінами і
вибухонебезпечними предметами*

Фахівці цивільного захисту рекомендують вчителям і батькам обов'язково проводити з дітьми бесіди щодо поводження з невідомими предметами і пристроями. Під вибухонебезпечними предметами слід розуміти будь-які пристрої, засоби, підозрілі предмети, що здатні за певних умов вибухати.

До вибухонебезпечних предметів належать:

- вибухові речовини — хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого вибухового пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується, з виліченням великої кількості енергії і утворенням газів.
- боєприпаси — вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для враження живої сили супротивника.

До боєприпасів належать:

- бойові частки ракет;
- авіаційні бомби;
- артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
- інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
- ручні гранати;
- стрілецькі боєприпаси (набої до пістолетів, карабінів, автоматів тощо);
- піротехнічні засоби:
- патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
- вибухові пакети;
- петарди;
- ракети (освітлювальні, сигнальні);
- гранати;
- димові шашки.
- саморобні вибухові пристрої - пристрої, в яких застосований хоча б один елемент

- конструкції саморобного виготовлення;
- саморобні міні-пастки;
- міні-сюрпризи, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.

Зазвичай, при знаходженні серійних мін, снарядів, гранат дорослі негайно викликають фахівців, які огорожують район ураження і знешкоджують небезпечні знахідки. Інша справа - діти. Природна цікавість спонукає їх до небезпечних експериментів. Діти підкладають боєприпаси у багаття, випробують їх на міцність ударами, намагаються розібрати, приносять додому, у двір, до закладу освіти. Тому так важливо пояснити здобувачам освіти наслідки подібних дій, навчити правилам поведінки у таких ситуаціях.

У разі знаходження вибухонебезпечного пристрою ЗАБОРОНЕНО:

- наближатись до предмета;
- пересувати його або брати до рук;
- розряджати, кидати, вдаряти по ньому;
- розпалювати поряд багаття або кидати до нього предмет;
- приносити предмет додому, у табір, до закладу освіти.

Необхідно негайно повідомити поліцію або дорослих про знахідку!

Земля таїть багато небезпечних знахідок, на які можна натрапити під час прогулянок лісом, походів і стати їх жертвами, навіть, не підозрюючи про це.

Під час прогулянок в лісі або в туристичному поході:

- 1) ретельно вибирати місце для багаття. Воно повинно бути на достатній відстані від траншей і окопів, що залишилися з війни;
- 2) перед розведенням багаття в радіусі п'яти метрів перевірити ґрунт на наявність вибухонебезпечних предметів щупом (або обережно зняти лопатою верхній шар ґрунту, перекопати землю на глибину 40 - 50 см);
- 3) користуватися старими багаттями не завжди безпечно, адже там можуть виявитися підкинуті військові "трофеї" або такі, що не вибухнули;
- 4) у жодному випадку не підходити до знайдених багать, що горять (особливо вночі). У цьому багатті може виявитися предмет, що може вибухнути.

Практично всі вибухові речовини чутливі до механічних дій і нагрівання. Поводження з ними вимагає граничної уваги і обережності. Слід пам'ятати, що розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці-сапери, допущені до цього виду робіт.

Злочинці зазвичай поміщають вибухонебезпечні предмети в звичайні портфелі, сумки, банки, пакунки і потім залишають у багатолюдних місцях. У такому разі важко відрізнити сумку з вибухівкою від такої ж сумки, залишеної забудувуватим пасажиром у громадському транспорті.

Часто такі міні-пастки мають досить привабливий вигляд. Відомі випадки застосування їх у мобільних телефонах, гаманцях, дитячих іграшках. Тому бездоглядні предмети в транспорті, кінотеатрі, магазині, на вокзалі, вулиці тощо вимагають особливої уваги.

Є декілька ознак, що дозволяють припустити, що маємо справу з вибуховим пристроєм.

Слід звертати увагу на:

- припарковані біля будівель автомашини, власник яких невідомий або державні номери якої не знайомі мешканцям, а також коли автомобіль давно непорушно припаркований;
- наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;
- звуки, що лунають від предмета (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), мигтіння індикаторної лампочки;
- наявність джерел живлення на механізмі або поряд з ним (батарейки, акумулятори тощо);
- наявність розтяжки дротів або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань. Якщо знайдений предмет видається підозрілим, потрібно повідомити про нього дорослого, працівників поліції чи ДСНС.

Якщо знайдено забуту річ у громадському транспорті, доречно опитати людей, які знаходяться поряд. Бажано встановити, кому річ належить або хто міг її залишити. Якщо господаря встановити не вдається, потрібно негайно повідомити про знахідку водія (кондуктора).

У разі знаходження підозрілого предмета у під'їзді будинку, потрібно опитати сусідів, можливо, він належить їм. У разі неможливості встановити власника — негайно повідомити про знахідку до найближчого відділення поліції, до військкомату, органів місцевого самоврядування, підрозділу ДСНС за телефоном "101", "112".

Якщо підозрілий предмет знайдено в установі, потрібно негайно повідомити про знахідку адміністрацію.

У разі знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

1. Негайно повідомити чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту;
2. Не підходити до предмета, не торкатися і не пересувати його, не допускати до знахідки інших людей;
3. Припинити всі види робіт в районі виявлення вибухонебезпечного предмета;
4. Не користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
5. Дочекатися прибуття фахівців; вказати місце знахідки та повідомити час її виявлення.

У випадку, коли в будинку знайдено вибуховий пристрій й здійснюється евакуація:

- одягніть одяг з довгими рукавами, щільні брюки і взуття на товстій підошві (це може захистити від осколків скла);
- візьміть документи (паспорт, свідоцтво про народження дітей тощо), гроші;
- під час евакуації слідуйте маршрутом, вказаним органами, що проводять евакуацію;
- не намагайтеся скоротити шлях, тому що деякі райони або зони можуть бути закриті для пересування;
- тримайтеся подалі від обірваних ліній енергопостачання.

Якщо будинок (квартира) опинилися поблизу епіцентру вибуху:

- обережно обійдіть всі приміщення, щоб перевірити чи немає витоків води, газу, спалахів тощо;
- у темряві в жодному випадку не запалюйте сірника або свічки, користуйтеся ліхтариком;
- негайно вимкніть всі електроприлади, перекрийте газ, воду;
- з безпечного місця зателефонуйте рідним та близьким і стисло повідомте про своє місцезнаходження, самопочуття;
- перевірте, чи потребують допомоги сусіди.

Опинившись поблизу вибуху, стримайте свою цікавість і не намагайтеся наблизитись до епіцентру, щоб розгледіти або допомогти рятівникам. Найкраще, що можна зробити - залишити небезпечне місце.

До того ж, варто знати, що зловмисники часто встановлюють вибухові пристрої парами, щоб, через деякий час після вибуху першої з них, пролунав другий вибух. Зловмисники розраховують на те, що після першого вибуху на його місці зберуться люди, у тому числі й представники силових структур, і при повторному вибуху жертв буде набагато більше. **Отож:**

- не слід робити самостійно жодних маніпуляцій із знахідками або підозрілими предметами, що можуть виявитися вибуховими пристроями;
- виявивши річ без господаря, треба звернутися до працівника поліції або іншого посадовця; не можна торкатися знахідки;
- не користуйтеся мобільним та радіозв'язком поблизу підозрілої знахідки.

Для поштової кореспонденції з пластиковою міною характерна надмірна товщина, пружність, вага не менше 50 г і ретельна упаковка. На конверті можуть бути різні плями, проколи, можливий специфічний запах. Повинно насторожити настирне бажання вручити лист неодмінно в руки адресата і надписи на кшталт: "розкрити тільки особисто", "особисто в руки", "секретно" тощо. Підозрілий лист не можна відкривати, згинати, нагрівати або опускати

Поради керівнику закладу освіти:

Останнім часом почастишали випадки телефонних повідомлень про замінування приміщень та виявлення підозрілих предметів, що можуть виявитися вибуховими пристроями.

На такий випадок пропонуємо заходи попереджувального характеру:

- посилити пропускний режим при вході і в'їзді на територію закладу, пильнувати систему відеоспостереження;
- проводити обходи території закладу і періодичну перевірку складських приміщень на предмет своєчасного виявлення вибухових пристроїв або підозрілих предметів;
- організувати проведення спільних із працівниками цивільного захисту, правоохоронних органів інструктажів і практичних занять з питань дій у разі загрози або виникнення надзвичайних подій.

У разі виявлення підозрілого предмета працівниками закладу освіти чи здобувачами освіти потрібно негайно повідомити правоохоронні органи, територіальні органи управління з питань цивільного захисту.

До прибуття оперативно-слідчої групи керівник закладу освіти повинен дати вказівку співробітникам знаходитись на безпечній відстані від знайденого предмета. У разі потреби - евакуйовувати людей згідно наявного затвердженого плану евакуації. Потрібно забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до місця виявлення підозрілого предмета автомашин правоохоронних органів, співробітників територіальних органів управління з питань цивільного захисту, пожежної охорони, невідкладної медичної допомоги, служб експлуатації, забезпечити присутність осіб, що знайшли знахідку, до прибуття оперативно-слідчої групи.

У всіх випадках керівник закладу освіти дає вказівку не наближатися, не чіпати, не розкривати і не переміщати підозрілу знахідку, зафіксує час її виявлення.

*МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проведення бесід з здобувачами освіти
Черповодівської гімназії з питань поведінки у надзвичайній ситуації*

Що потрібно робити у надзвичайній ситуації?

Правила безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях:

1. У разі загрози ураження стрілецькою зброєю:

- закрити штори або жалюзі (заклеїти вікна паперовими стрічками) для зниження ураження фрагментами скла;
- вимкнути світло, закрити вікна та двері;
- зайняти місце на підлозі в приміщенні, що не має вікон на вулицю (ванна кімната, передпокій);
- інформувати різними засобами про небезпеку близьких чи знайомих.

2. У разі загрози чи ведення бойових дій:

- закрити штори або жалюзі (заклеїти вікна паперовими стрічками) для зменшення ураження фрагментами скла;
- вимкнути живлення, закрити воду і газ, загасити (вимкнути) пристрої для опалення;
- взяти документи, гроші і продукти, предмети першої необхідності, медичну аптечку;
- відразу залишити житловий будинок, сховатися у підвалі або у найближчому сховищі;
- попередити сусідів про небезпеку, допомогти людям похилого віку і дітям;
- без крайньої необхідності не залишати безпечне місце перебування;
- проявляти крайню обережність; не варто панікувати.

3. Якщо стався вибух:

- уважно озирнутися навколо, щоб з'ясувати вірогідність небезпеки подальших обвалів і вибухів, чи не висить з руїн розбите скло, чи не потрібна комусь допомога;

- якщо є можливість - спокійно вийти з місця пригоди. Опинившись під завалами - подавати звукові сигнали. Пам'ятайте, що за низької активності людина може вижити без води упродовж п'яти днів;
- виконати всі інструкції рятувальників.

4. Під час повітряної небезпеки:

- відключити живлення, закрити воду і газ;
- загасити (вимкнути) пристрої для опалення;
- взяти документи, гроші і продукти, предмети першої необхідності, аптечку;
- попередити про небезпеку сусідів і, у разі необхідності надати допомогу людям похилого віку та хворим;
- дізнатися, де знаходиться найближче до укриття. Переконатися, що шлях до нього вільний і укриття знаходиться у придатному стані;
- як найшвидше дійти до захисних споруд або сховатися на місцевості;
- дотримуватися спокою і порядку;
- без крайньої необхідності не залишати безпечного місця перебування;
- слідувати за офіційними повідомленнями.

5. Під час масових заворушень:

- зберігати спокій і розсудливість;
- під час знаходження на вулиці - залишити місце масового скупчення людей, уникати агресивно налаштованих людей;
- не піддаватися на провокації;
- надійно зачиняти двері;
- не підходити до вікон і не виходити на балкон;
- без крайньої необхідності не залишати приміщення.

6. Якщо Вас захопили у заручники і Вашому життю є загроза:

- намагатись запам'ятати вік, зріст, голос, манеру говорити, звички тощо злочинців, що може допомогти їх пошуку;
- за першої нагоди намагатись сповістити про своє місцезнаходження рідним або поліції;

- намагатись бути розсудливим, спокійним, миролюбним, не піддавати себе ризику;
- якщо злочинці знаходяться під впливом алкоголю або наркотиків, намагатись уникати спілкування з ними, оскільки їхні дії можуть бути непередбачуваними;
- не підсилювати агресивність злочинців своєю непокорю, сваркою або опором;
- виконувати вимоги терористів, не створюючи конфліктних ситуацій, звертатися за дозволом для переміщення, відвідання вбиральні тощо;
- уникати будь-яких обговорень, зокрема політичних тем, зі злочинцями;
- нічого не просити, їсти все, що дають;
- якщо Ви тривалий час знаходитесь поряд зі злочинцями, постаратися встановити з ними контакт, визвати гуманні почуття;
- уважно слідкувати за поведінкою злочинців та їхніми намірами, бути готовими до втечі, пересвідчившись у високих шансах на успіх;
- спробувати знайти найбільш безпечне місце у приміщенні, де знаходитесь і де можна було б захищати себе під час штурму терористів (кімната, стіни і вікна якої виходять не на вулицю — ванна кімната або шафа). У разі відсутності такого місця — падати на підлогу за будь-якого шуму або у разі стрільби;
- при застосуванні силами спеціального призначення сльозогінного газу, дихати через мокру тканину, швидко і часто блимаючи, викликаючи сльози;
- під час штурму не брати до рук зброю терористів, щоб не постраждати від штурмуючих, які стріляють по озброєних людях;
- під час звільнення виходити швидко, речі залишати там, де воші знаходяться, через ймовірність вибуху або пожежі, беззаперечно виконувати команди групи захоплення.

7. При проведенні тимчасової евакуації цивільного населення з небезпечної зони:

- взяти документи, гроші й продукти, необхідні речі, лікарські засоби;
- за можливості, надати допомогу пенсіонерам, особам з інвалідністю;

- дітям дошкільного віку вкласти до кишені або прикріпити до одягу записку, де зазначається ім'я, прізвище, домашня адреса, а також прізвище матері та батька, їх контакти;
- переміщатись за вказаною адресою. У разі необхідності - звернутись за допомогою до поліції та медичних працівників.

**Методичні рекомендації відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 30.07.2014 № 1/9-385.*